

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКИ ВОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНИ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата паде се поштомском
упутницом непосредно админи-
страцији „Глас Црног.“ на Цети-
ње, или отпратиоцима поштом
на коју драго пошту, а коме је
поручице, може се претплатити
код г. *Петра Рајковића*, К. Ц.
агента у Котору, а у Србији код
г. *Миле Старића* књижара у *Бео-
град*. Доноси се шаљу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или ва број од пет цера-
ра по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— Њ. Ц. В. Велики Књаз Константин Константиновић, који ће заступати Његово Величанство Цара Николу II при вјенчању Њ. В. Књаза Престолонаследника, присио је преко Котора на Цетиње данас у 5 сати после подна, са својом пратњом. На нашој граници дочекао је Њ. Ц. В. Великога Књаза Константина Њ. С. Књаза Мирко са својом пратњом и царско-руски министар г. Губастов са својим секретаром госп. Лермонтовим. Кад је Њ. Ц. Височанство ступило на црногорско земљиште, на његовом лицу видјело се да је био јако тронут. После најсрдјачијих измијењених поздрава Њ. Ц. В. Великога Књаза Константина и Њ. С. Књаза Мирко сјели су у првијем колима и кренули су са својом пратњом пут Његуша, гдје их је дочекао одушевљени народ трајнијем бурнијом клицањем: „живио!“ — дочим су се са свијех његушкијех црква звона весело разлијетала. Њ. Ц. Височанство ту се одморило у Књажевском Дворцу, гдје је била приутовљена закуска. После кратког одмора Велики Књаз Константин и Њ. С. Књаз Мирко са својом пратњом наставили су пут на Цетиње.

Престоница је била искривена заставама. Улицама је весели народ врвио. Пред Двором је била упарађена једна чета гарде са војеном музиком, а војници су широким дворском улицом чинили шпалире. У 5 сати стадоше топови са табље звонити и звона са свијех црква звонити. Њ. В. Господар са својом великодостојницима изађе пред Двор. Уз то је одушевљено клицање многобројног народа допратило Њ. Ц. В. Великога Књаза Константина пред Двор, гдје га је дочекао Њ. В. Господар уз свирање музике руске химне. Састанак је био најсрдјачији. У три пута су се пољубили. Пошто је Њ. Ц. Височанство Велики Књаз, праћен Њ. В. Господаром и Њ. С. Књазом Мирком прегледао почасну чету, упутили су се са својом пратњом и са свијема великодостојницима у манастир, гдје је Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан са својом свештенством дочекао Њ. Ц. Височанство на врата црквена, па је одма одлучео молебствије. После кратког богослужења, Њ. Ц. Височанство са Њ. В. Господаром и Њ. С. Књазом Мирком, у сјајној пратњи, из манастира дошли су у Двор, уз бурно клицање одушевљеног народа и свирање музике руске химне.

Њезино Височанство Књагиња Милена, окружена дворским дамама, дочекала је Њ. Ц. Височанство у Двору на великијем степеницама и увела у велики салон. Ту је Њ. В. Књагиња свом Високом Госту представила своје даме, а Њ. В. Господар своје великодостојнике. Њ. Ц. В. Велики Књаз за тијем је престао своју пратњу Високијем Домаћинима, с којима се мало задржао у узајамном љубавном разговору, па је био одираћен Њ. В. Господаром и Њ. С. Књазом Мирком у Двору. Њ. С. Књаза Мирка, гдје је Њ. Ц. Височанство одпочинило. Високом Госту аташиран је г. Милован Царковић, окружни касетан подгорички.

— Њ. Е. изванредни амбасадер Њ. В. Султана, г. маршал Шакир-паша стигао је на Цетиње у суботу вечер са г. пуковником Тефик-бегом, адјутантом Њ. В. Султана, који му је аташиран. У Котору је царског заступника на свадби Њ. В. Књаза Данила дочекао Њ. Е. Февзи-паша изванредни посланик и опуномоћени министар царско-отомански при Књажевском Двору. На нашој граници дочекао га је г. Милутин Вукотић, адјутант Њ. В. Господара, који му је аташиран. Њ. Е. Шакир-паша стигао је на Цетиње касно у вечер и одео у царско-отоманском посланству, гдје га је дочекао и добродошлицом поздравно г. војвода Гавро Вуковић, наш министар иностранијех дјела.

Сјутри дан, у недјељу, Њ. В. Господар примио је у свечаној аудијенцији царског изванредног амбасадера, у присуству Њ. В. Књагиње, Њ. В. Престолонаследника, Њ. С. Књаза Мирка, свијех наших министара и великодостојника. Измијењени говори били су најсрдјачији. Њ. Е. маршал Шакир-паша, предао је дарове Њ. В. Султана нашој младој будућој Књагињи, који се састоје у драгоцијеном њердану од брилијаната и у руду Шафаката у брилијантима. Њ. Е. Шакир-паша довео се у Двор и одвезо у параднијем колима са г. Јанком Вукотићем, командиром наше стајаће војске; у другијем колима био је г. Февзи-паша са г. Милутином Вукотићем; у трећијем колима г. пуковник Тефик-бег са г. капетаном Новаковићем, придворнијем официром Њ. В. Престолонаследника. Пред Двором је била упарађена чета стајаће војске, која је одавала војене почаси, а војена музика свирала отоманску химну, при доласку и одласку. Многобројно грађанство по улицама са поштовањем поздрављало је Султановог изванредног амбасадера, који је љубавно одпоздрављао.

Послије подна г. маршал Шакир-паша посетио је Њ. В. Престолонаследника, Њ. С. Књаза Мирка, Високопреосвештеног Митрополита г. Митрофана, и наше министре. У вечер је г. маршал Шакир-паша био на обједу у Двору, у усомој фамилијарном кругу.

У понедељник је г. Февзи-паша дао објед у част изванредног Султановог амбасадера, па ком су присуствовали наши министри. У сриједу је г. Кенеди, енглески министар при нашем Двору, дао објед у част г. Шакир-паше, па ком су били Њ. С. Књаза Мирко и наши министри.

Наше грађанство поздравља Султановог великодостојника, кудгод се извози, дубокијем поштовањем и живијем симпатијама.

— Њ. В. Престолонаследник отпутова је јучер у Бар.

— Истијем лојдовијем парабродом „Вурмбрандом“, којијем је путовао до Котора Њ. Ц. В. Велики Књаз Константин, путовали су и Њихове Свјетлости Књаз Петар Карађорђевић са својом дјецом Књагињом Јеленом и Књажевићима Ђорђем и Александром, и Њихова Височанства Књаз Франц Јосиф и Књагиња Ана Батемберг, који су такођер данас стигли на Цетиње.

Тakoђер су дошле гђа Аспазија Квоквић, сестра блаженопочивше Књагиње Даринке, и гђа Најком, бивша дворска дама.

— Њихова Царска Височанства Велики Књаз Петар Николајевић и Велика Књагиња Милица Николајева, Војвода и Војвокиња Лајтембершка и Књаз и Књагиња Романовска, Ђорђе Максимилијановић и Стане Николајева, неће доћи због велике фамилијарне жалости, која је постигла Царски Дом смрћу Великога Књаза Ђорђа.

— Њихова Краљевска Височанства Књаз Виктор Емануил и Књагиња Јелена хитају са сјеверног пола да припију на весеље нашег владајућег Дома и све Црне Горе.

— Њ. К. В. грчки Краљевић Никола, који ће заступати не свадби Њихова Величанства Краља Ђорђа и Краљицу Олгу, долази у Боку на једном ратном броду у уторник.

— Г. генерал Николајевић, шеф генералног штаба бугарске војске, који ће заступати Њ. К. В. Књаза Фердинанда на свадби нашег Престолонаследника, долази у понедељник.

— Осим Њ. Е. маршала Кастил-бјалка, који је опуномоћен да заступа Њ. В. Краља Умберта и г. Де ла Фулинјера, који ће заступати г. Лубета, г. Кенеди ће заступати Њ. В. Краљицу Викторију, а г. барон Макио Њ. В. Цара Франца Јосифа.

— Г. пуковник Сумароков, наставник Њ. С. Књаза Мирка, пришло је ономадје из Петрограда.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 9 јула.

Прошле недјеље из Бергона у Шведцији телеграф је изненадио политички свијет крупном вјести, наиме, да је њемачки Цар Вилхелм посетио француски ратни брод „Ифигенија“, на ком путују ради школовања кадети француске мрарице, и да је исти Цар позвао офицере са кадетицама са француског брода на њемачки ратни брод „Хохонцолери“, на ком такођер путују ради школовања кадети њемачке мрарице гдје су се у вечер заједно гостили и веселили будући офицери њемачки и француски. Из Париза опет телеграф је објавио, да су се између Цара Вилхелма и председника француске републике г. Лубета, том приликом, измијениле врло срдјачије реченице.

Тај догађај дао је повода јевропској журналистици да заборава хашику конференцију и да са развијенијем гледишта стане о њему озбиљно говорити, тијем више, што се у француској журналистици, особито последије фантоке афоре, опазила нека тежња к измирењу са њемачком. Тај састанак „Ифигеније“ и „Хохонцолери“ у једној луци, вели се, није био случајан, а још мање је била случајна та посјета њемачког Цара на француском броду. Познато је да Цар њемачки одавна тежи, да се измири са Француском, али је Француска те покушаје вазда хладно одбијала. Да г. Лубе није унапријед пристао на ту манифестацију, она се не би била збила.

За тијем је један стоколмски лист објавио, да је шведско-норвешки Краљ Оскар честитао Цару Вилхелму и г. Лубету тај догађај, који се збио на водама шведско-норвешкијем, што је дало повода петроградскијем листовима да проговоре о тијем значајнијем догађају Краља Оскара не баш најласкавије. Само се „Н. Времења“ у први мах уздржало, који петроградски лист у најновијем свомброју овако пише: „Из Шведције долазе протусловни коментари о догађају у Бергену, који је учинио велики утисак у јевропском политичком свијету својијем изненађењем. Судећи по саопштењу „Скаанска Дагбладета“, могло се мислити, да је Краљ Оскар шведски изванредно задовољан, што се сенсациона посјета Цара Вилхелма II на француском броду „Ифигенија“ збила на водама његове државе. Иза познате измијене љубавијех телеграма између Цара њемачког и председника француске републике, потомак наполеоновог маршала Бернадота, како је увијеравао шведски лист, осјетио је неодољивост, да саопшти и њемачком Цару и г. Лубету, како се радује, што је први корак к иријатељском зближењу између њемачке и Француске учинен на земљишту сједињених краљевине Шведције и Норвешке. Са гледишта међународног права и међународнијех обичаја то није баш сасвијем тако. Корак, учинен њемачкијем Царом, није се збио на шведско-норвешком, него на француском земљишту, којијем се свуда сматра француски брод. Било како било, француски се брод налазио у то доба на шведско-норвешкијем водама; инак догађај, који као да је тако обрадовао Краља Оскара, строго узевши, није давао никакву повода оној манифестацији, коју је објавио шведски лист. С формалног гледишта, тај догађај тијем више није се тичао владоца Шведске и Норвешке, пошто се његова држава наоди изван овијех међународнијех односа, на даљи ток којих може имати упула љубавијех, коју је показао њемачки Цар Француској. У колико се зна, Шведска још није пристала ни уз тројни ни уз руско-француски савез, и држи се дипломатског неутралитета, као Белгија, Холандија и Швајцарска, посред крупнијех и одговорнијех дипломатскијех комбинација великијех држава. С тога се и нехотице намећало питање, који су поводи потакли шведског краља да поступи тако, како је увијеравао лист „Скаанска Дагбладет“? Стари лични пријатељ Цара Вилхелма и Француз по поријеклу, да се није залио Краљ Оскар мишљу, да буде најближијем посредником између њемачке и Француске? Или да није играо он улогу у приправљању онога догађаја што се збио на водама шведско-норвешкијем, находећи то кориснијем за Шведску? Међу тијем данас стиже саопштење норвешког телеграфског бироа из Христијаније, да је опуномоћено опровргнути саопштење шведског листа најодлучније: све што је саопштило овај лист о дирљивом писму Краља Оскара Цару Вилхелму, да је сасвијем измијенило; шведски Краљ није учинио никакве политичке манифестације овом приликом. Уфициозно је опровржење категорично и ми му морамо вјеровати, уосталом

такођер уфициозно; само је чудновато, што је оно пуштено на јавност из престонице Норвешке, а не из Стокхолма, престонице Шведске, која је ближа шведскоме Краљу. Сви се још спомину, како је радосно поздравео маркиз Сализбери у своје доба зачетак аустро-њемачког савеза. Инглески државник је објавио свему свијету *блугу вијест*, и одма су анали, како пријатељи тако и противници Инглеске, на коју су се страну склањале симпатије официјалне Инглеске, гдје је инглеска влада тражила наслона. Обраћање Краља Оскара њемачком Цару такођер је потпуно отворено, али како се пошљика тог писна опровргава, то ми сада не знамо, управо не би морали знати, какви осјећаји у ствари одушевљавају шведску владу. Али политички погледи Шведске, ма како да су непроницави, нијесу од особитог интереса. Може се мислити, да је Стокхолм засвједочио своју радост у таквом облику, који није угодан ни берлинској ни француској дипломатији, и да исто дипломатско зближење Француске и Њемачке не обећаје Шведској никаквијех новијех милости.

Из овог заједљивог тона према Шведској, може се судити како у Петрограду мисле и о сензационом догађају у Бергену.

Још се један ненадни догађај абио такођер на сјеверу, који би могао изазвати зађевицу између Русије и Њемачке. „Н. Времија“ говори: „Још је чудноватије, што је неочекиваноме догађају у Бергену предходила такођер неочекивана појава у водама неутралнијема Ледовитог океана њемачке експедиције некаквог рибарског акционерског друштва. Не треба заборављати, да се сада акционерским друштвима прикривају често одговорнији агенти, који се одма не усуђују изаћи са својом захтевима. Та експедиција, као што смо већ казали, без околицшавања заузела је Медвеђи острв, један од острва Шпицбергенског архипелага, који беспорно геолошки припада оној групи острва, који се подижу из вода Ледовитог океана на Шпицбергенском банку. Тај острв није велик, свега 10 километара у наоколо, ипак је лакоми залогај за њемачко друштво, које му даје цијену само с тога, што је веома zgodан као станица каменог угља у центру рајона, врло подесног за звјеринску и рибну индустрију. Али у том истом обзиру веома важан значај има Медвеђи острв и за руско сјеверно приморје, за подизање благостања којег је влада у посљедње доба улагала толико напора и не мало грошака. И како су Шпицберген или Грумац, како га називљу руски приморци, исто су тако одавна и чешће походили руски приморци, као и скандинавски рибо-извирииндустријалци, те док се не ријешит питање о правима Русије и сјевернијех сусједа на шпицбергенски архипелаг, група острва, у коју спада географски и геолошки Медвеђи острв — од г. 1870 сматра се неутралном. Али како изгледа у Берлину имају други појам о Шпицбергену и о овој групи острва. Судећи по саопштењу „Сјев. Њем. Листа“ био је сматран *ничимом* земљом, само с тога, што га нико не посјеђава (и ако се на њему налазе зграде неког Норвежца, које је њемачка акционерска компанија похитала да купи) и тако како се у наше доба држи да не иде, да једна земља остаје *ничимом*, то се сматрало сходнијем претворити Медвеђи острв у њемачку област. Руководићи се тијем схваћањем могу се оправдати и други захвати у поларнијем водама, које кваце обале јевропске Русије и Сибира. Ово питање захтева озбиљнијег тумачења. Било како било, Медвеђи острв има веома важан економски значај за руско приморје; његов прелаз из неутралног поло-

жаја путем самовољног захвата од стране њемачке рибарске компаније у њемачку област — безусловно ће бити на штету за рибну и звјеринску индустрију руског приморја. овог јединог извора не само благостања него и постовања трудољубивога становништва нашег сјеверног краја. Не могу се оставити интереси овог старосједилачког становништва да зависе од похлепних апетита туђе акционерске компаније, која ће без контроле свијема усавршенијема срствима вршити лов рибе и морске звјераи у корист њемачкијех акционара. Али ово заузеће Медвеђег острва у очи отварања наше Екатеринбургске луке, која се не замрзава, има још други значај, с чега се трудно измирити са овијем захватом. Медвеђи острв лежи баш на путу морске комуникације Сибира и Јевропе; открићем незамрзавајуће луке Екатеринбургске и града Александровског, који ће брзо бити везан жељезницом преко Кема и Петрозаводска, те ће преко све године извозити руску трговину на океан, Медвеђи острв стати ће на путу морске комуникације све сјеверне и сјевероисточне Русије са јевропскијем пјацима. Најпослије није тако трудно нагађати, да није тако далеко вријеме, кад ће се у незамрзавајућим се лукама сјеверног Ледовитог океана подићи и руска ратна лука, и руска ратна флота, која је постојала до ту скоро у Архангелском. Према томе било би веома неугодно, кад би тако важна позиција, која пружа природну угљену станицу, као што је Медвеђи острв, прешла из неутралне у њемачку област. Не може се захватити све оно што је запуштено, а Медвеђи острв пак није сасвијем запуштен“.

Велики Књаз Михаил Александровић.

којега је Н. В. Цар Никола, на основу закона о престолонаследству, прогласио наследником царског руског Престола, трећи је син блаженочившега Цара Александра III, а други брат срећновладајућега Цара Николе, рођен г. 1878 у Петрограду, у царском Дворцу Аничковском. Велики Књаз Михаил Александровић шеф је пјешачког босарабског пука. Васпитан у Царској Породици под руковођењем изабранијех бољијех наставника, војено своје образовање добио је у Михајиловском артиљеријском училишту, вршећи службу јункера, редом као остали му другови, излазећи у логорни збор и на змна учебна вјежбања. Изучавајући артиљеријско дјело, Велики Књаз је походно и посматрао значајније руске тврђаве.

У јануару прошле године, на дан светковања јубилеја генерал-фельдмаршала В. К. Михаила Николајевича, В. К. Михаил Александровић наименован је другијем шефом друго артиљеријске бригаде. На дан рођења Царског брата, Цара Николе, ове године, достигавши пунољетство, положио је у цркви великог царскоселског дворца заклетву установљену за особе Царске Породице и на вјерност службе. Тај исти дан В. К. Михаил Александровић наименован је за флигел-адјутанта.

КОНФЕРЕНЦИЈА У ХАГУ.

Блох о конференцији мира — Издавалац једног берлинског научног листа разговарао се са познатим повјереником цара Николе, руским државним саветником Блохом, који се на проласку из Хага за Варшаву задржао био један сахат у Берлину, о утицима које су на њ учинили досадашњи радови конференције мира у Хагу и о изгледима за остварење сталног изборног суда. Блох се о томе овако изразио:

„По моме мишљењу завођење изборног суда може бити само питање времена; са растењем становништва повећавају се

војске; свакога дана скује се по какво ново још ужасније оружје. Незадовољство народних маса непрестано расте, што најбоље показује сама та околност, што су 4/7 бирачких гласова биле против војнога предлога и што је овај био усвојен благодарећи само измајсторисаном утицају. У свима државама социјалистичке странке освајају све више земљишта, непрестано увећавање издатака мора по нужди изазвати осиромашавање у свима земљама а нарочито у Аустрији и у Италији. Објављена већ је данас постала немогућна. Многи знаменити њемачки војни стручњаци доказују ту немогућност рата. По списима генерала Рона и Милера, морале би се данашњим пушкама и топовима поништити обје непријатељске војске. Тако је на пр. дјелство француских топова услед тога што им је повећан број и поправљене цијеви и гранате, данас од прилике 240 пута ужасније но у рату 1870/71. Генерал Хефелер вели: „Ако и даље буде овако ишло са усавршавањем топовскога материјала, у случају каква озбиљнога окршаја нико неће остати жив, да би могао покопати погинуле.“ Генерал Јансон изјављује, да за сваки напад на непријатеља, покривеног грудобраном, треба бар два дана, и да се победа против трупа као што су њемачке не да ни замислити, а то исто мишљење заступа и мајор Либерт. Генерал Милер изјављује даље, да би се војници, ако би хтјели да не буду сатрвени, морали као крвнице ровети кроз земљу, приближивати своје непријатељу. Како би по мишљењу генерала Јансона, борба између двије културне државе у најмању руку трајала два дана, то би било немогућно указати помоћ рањенима, а како би се утишала глад и жеђ, и то је такође велико питање Санитетски генерал баварске војске, Порт, вели: „Пановице рањеника са бојишта било би немогућно што би им грозила опасност да буду погођени, и у даном случају ништа друго не би преостало, него избацити их из шанчева према непријатељу све рањенике, па нам то били очеви, браћа или пријатељи.“

Победа над Русијом могла би се замислити само посље читавог једног меза ратовања; а из студије генерала Голца даје се извести закључак, да је Русија непобједива, пошто Њемачка, на пр., не би могла тако дуго издржати рат.

С тога предлог рускога цара да се потраже средства којима би се могли другим путем а не ратом изравнавати спорови, који би се могли изродити, не само да је великодушан, него је и у највећој мјери и рационалан; и само је руски цар могао учинити такав предлог, пошто његова сила није ограничена никаквим савезним вијећем и парламентом.

Њемачка је својим посљедњим ратовима постигла све што је практички могућно, а колонијална питања немају за Њемачку никаква велика значаја; јер њемачка колонијална трговина износи само 1/3 процента од целокупне трговине Њемачке.

Несумњиво, узрок ужасних оружја лежи једино и искључиво у зајамном неповјерењу, које је створило оно психичко стање у свију народа, које је гроф Каприви некад у рајхстагу онако изврсно окарактерисао изразом: „манџа броја.“ Та „манџа броја“ није до сада довољно водила рачуна о томе, да се за један мац који би противнику нанео сигурну смрт, чине издаци, који толико слабе тијело које би се имало тим мацем служити, да му постоје немогућно, да се њиме користи. Посље првих удараца оба ће се борца срушити на земљу.

По генералу Голцу стаје издржавање војске 8—10 милиона дневно. С тога се будући рат не би више свршавао због оскудне у војницима, него потпуном поштитавањем једне, а вјероватно и економском испријешлошћу обје ратујуће стране.

То су гледишта са којих треба посматрати конференцију мира у Хагу. Мора се изијенити главно зло, а то је непо-вјерене, и тада ће по себи нестати свију симптома болести. Најрадикалније је средство, да се то постигне завођење сталног изборног суда. Ваља дакле створити такав изборни суд, који би уживао повјерења код свију; да ли ће он бити факултативан или обавезан, то није велика разлика. Стварањем таквога изборног суда настало би поуздање, да ће се људство издржати из оних примитивних односа, у којима се код животиња, дјец и дивљака спорови изравњавају само тучом.

Заступници Њемачке изјавили су се били у почетку начелно против изборних судова и у том лежи велика опасност да ће се стање погести још више погоршати. Владе и народи постаће још неповјерљивији, те ће се питати: „Ако Њемачка нема вјере у предложени начин за састав изборних судова и њиховог поступања, зашто не предложи други какав начин? Њемачки научници и дипломати уживају такав углед, да би они могли рахат чинити нове предлоге. Да узрок за то не би прије требало тражити у томе, што се они који управљају њемачком судбином неће да задовоље с оним, што су већ постигли, него имају још других освајачких похуда?“

Немогућно је вјеровати, да би се до данас тако исправна, тактична, обазрива управа њемачке политике могла упутити са свим супротним путем.

На конференцији се уопште надају, да ће у питању о сталном изборном суду помоћи лично утицај њемачкога цара.

Народи, а нарочито њемачки народ, и свише су просвијећени, а да би могли поклањати вјере сумњичевима, да би нео-граничени владалац над једном шестинам цијеле земљине површине и над једном седмимом њеног цјелокупнога становништва ишао за каквим сићушним личним користима. Уз то не треба заборавити, да се скоро неће више пружити тако zgodна прилика, да се отклони садашње стање природнога оружја, које мора довести до најужасније економске катастрофе. Да би се изборним судом који је предложила Русија обезбједио мир, о томе не може бити сумње. За Њемачку би тај резултат имао мање значаја и за Аустрију и Италију, но како између те три државе постоји савез, то Њемачка има моралну обавезу, да се осврће на интересе слабијих.

Догод су само појединци исказивали своје убјеђење, да је рат постао немогућан, пошто би лично на самоубиство, докле се могао покљич и пречути. Данас се положај измијенио.

Посље понуде рускога цара, која је, као што се проф. Вирхоф, умјесно изрзивио, дала само израста еволуцији науке, Њемачка би својим непристајањем на изборни суд стајала усамљена без никаквог моралног основа, а на противној страни била би сигурна победа.

Настале би државе са и без изборног суда, и Њемачка би била у положају, у којем је била у своје вријеме Аустрија, када је била испијенута из њемачког савеза. Њемачки је цар толико умножио своју војску, да се њена активност не може више употребити на добро земље.

Какав би то благослов био за Њемачку и за цео свијет, када би он хтјео да своју генијалну радну снагу посвети ублажавању судбине невољника у својој царевини. А то се може постићи само уштедама у новцу за даље ратне спреме.

„Берлинер Тагеблат“, који је објелоданио ове Блохове мисли, приједује ово:

„Толкио г. Блох. Непријатељска жаока његових испода против Њемачке отворено избија на видик. Заузимање да се њемачка царевина представи у неколико као нарушилац мира на конгресу за мир, мора сваком непристрасном посматраоцу изгледати управо смијешна. Јер баш је Њемачка та, која се од скоро тридесет година успјешно трудила да на континенту одржи стање мира. Њена бескрајна мирољубивост уздигнута је изнад сваке сумње. А о Русији — са изузетком можда цареве личности — то се мучно може тврдити. Зар нагомиланање руских трупа у Пољској, није још и данас, као и прије толико година, стална ратна опасност и за нас као и за Аустро-Угарску?“

Књижевност, уметност и просвјета.

(Знање је свијетлост, знање је моћ.)

Гдје је то злато, које се не може расточити? Гдје је то имање, које се не може расути? Колико је било њих богатих, који нијесу ни знали, шта све имају, па најбоље дођоше до просјачког штапа. Ништа није: ни сребро, ни злато, ни друго благо овога свијета, кад не могу човјека да сачувају, да га не снађе биједа и невоља.

Нека нико не каже: лако је ономе ко има! Ко нема, мора да се мучи и брине, како ће зарадити кору хљеба да се задовољи, да утоли глад, а ко има, мора да се брине још и више, како ће сачувати оно, што има.

Бад погледа човек по свијету, види чуда свакојака. Који су били богати, пребогати, данас гладују, који су били убоги, осиромашени, данас им се у свему пресипа. Гледајући то, човјеку нехотиче пада на ум мисао: како то, да једни пропадају, а други да се дижу? Како то, да човек не може, да осигура од биједе свој вијек ни сребром ни златом? Па кад се човјек ни богатством не може од биједе заштитити, па чиме се онда може? одмах по то да кажемо, може оним, што ствара богатства! А богатство се ствара знањем и умјешном. Једни пропадају што не умју да рукују имањем, а то је, што не умју да раде и да штеде, а други се подижу, што су вјешти у раду и јаки на штедњи. И тако без знања и умјешна, нити се може што сачувати, нити што стећи. Знање је свијетлост, која оставља пут, на којем нема биједе, него који води задовољству и срећи. А ко је срећан и задовољан, тај је и моћан, те тако знање даје и моћ. Човјек снагом својом може надмаштити два, три човјека, па рецимо и више људи, али не може цијело село. А умом може наткрпатити не само једно село, него и државу. И тако моћнији није онај, који је снагом јачи, него онај, који је умнији.

Нема човјека, који не би волио, да је задовољан и срећан. Па и ако сви људи желе задовољства и среће, опет

ријетко да има кога, који би знао, како ће до тога доћи. Грамжљив човјек не може бити срећан, јер ко је грамжљив, тај никад није задовољан. И тако треба човјек прво да се задовољава са оним, што својим трудом и радом може зарадити, па ће бити онда и срећан. Али, да може бити срећан, мора живот свој удесити према заради: не смије више трошити, него што зарађује. Ко се у трошку не обуздава, тај ће пропасти, па да спашилук насљеди.

Ко се и труди и штеди, па опет не може да излази на крај, значи, да не умије да живи. Није довољно само мучити се и радити. Не каже се бадава: од невјештог и гора плаче! Човјек мора да се учи сваком раду. Ко је још косио, а да није учио косити? Нити се може копати, ни орати, ни сијати, ни ма који други посао радити, а да се човјек томе не научи. А учи онај, који не зна од онога, који зна. Што човјек од више њих учи, тим боље. Од једнога научи једно, од другога друго што. Више очију боље виде. Људи уче један од другога.

Али није свијета само, што је у једноме селу. У селу може човјек више научити, него што може у кући, а у више села опет више, него у једном. Што човјек више свијета прође, више и зна. Не каже се бадава: прошао много свијета, па зна све! Отуд ко учи науку, мора да пролази свијета. Али не пролази свијета само они, који се одају на велике науке, него су прије морали да по свијету путују и они, који су се одавали на занат. Кад ко изучи у своје мјесту све, што се може изучити, онда иде и у туђ свијет да научи, што код куће не може научити.

Откако су људи постали видовити, не морају толико да путују науке ради. И ако сједи код куће човјек може да зна, како је у цијелом свијету и шта се гдје у свијету ради. Умјесто, да се разговара са људима, узима па се разговара са књигом. И књига му каже, шта се год догађа. Још књига може и да га поучи, говорећи му, шта гдје људи раде и како живе. Ко умије с књигом да се разговара, тај се с цијелим свијетом разговара. Па ако ико, а оно ратар треба, да се ризиовара са цијелим свијетом и да учи од цијелог свијета, јер тежег заната нема, него што је ратарски. Доћи ће вријеме, кад ће се свијет чудити, како је могло бити, да су ратарј неписмени. Као што је нама чудно данас, кад нам се каже, да некад ни краљеви нијесу знали читати ни писати, тако ће некад бити чудно, кад се каже, да је било неписмених пољопривредника. Прије може поднијети, да је какав мјестор неписмен, него ратар, толико много знања ратару треба. Отуд није ни чудно, што се из дана у дан све више види, како је зло за онога, који не зна ни читати ни писати.

Као што човјек ослаби и разболи се, исто тако ослаби и разболи се и њива. Неписмени ратар, кад му је њива болесна, па даје мршаву жетву, баца кривицу на злу годину и на све друго, само се не сјећа, да кривица лежи у његову незнању. Треба учити, да се зна, на шта све треба пазити у раду, па да жетва испадне по жељи. А да човјек што више научи, треба од што више њих да учи. А то се не учи само слушањем, него још и више читањем. И тако се читањем иде знању, знањем се иде умјењу, а умјењем осигураном животу. Не каже се тек онако, за онога који читат не умије, да је слијеп код очију. Није само слијеп код очију, него је и глув код ушију, јер и што чује, не разумије, па као и да није чуо. Зато дјечи својој не треба тећи имања, него им треба пружати знања. А знање се учи тећи у школи. И тако је школа извор знања, а знање извор среће. Сва блага овога свијета могу се пагубити, а док је глава, не може се изгубити највеће благо, а то је знање. То знање је свјетлост, јер нам освјетљава пут наш у раду, да видимо, како ћемо што радити; и то знање је моћ, јер нам не да, да поспрнемо у животу, те да наднемо у биједу и невољу.

(Народи и њихови карактери) Неуморни италијански писац Паоло Мантегаца позвао је кроз часопис „Nuova Antologia“ научнике свега свијета да му помогну да се нађу средства и начини како да се определије карактери разних народа. Том приликом Мантегаца прича, како се он годинама бавио тим питањем. „Ове године усудио сам се да држим и једно предавање о „Њудским карактерима“, и дао сам га да се штампа, али последње главе о „народним карактерима“ није било ни у издавању, нити ће је бити у књизи, која је штампана. Пошто је предавању присуствовала међународна публика, нијесам могао научно говорити о слабостима појединих народа не хотећи да будем неучтив, али у књизи нема тога поглавља не због каквог страха, већ зато што сам видно да томе задатку нисам дорастао.“ Мантегаца указује на тешкоће тога питања. Поглавља тешкоћа тога испитивања је у томе, што из масе ситница сваке поједине нације треба наћи „срество“, које сва друга обухвата, а за тим оскудница објективности.

Ни један испитивач не може се ослободити предрасуда своје земље, предрасуда националних, па чак ни највећи научници нијесу се могли отети изјесним осјећајима мржње. Доказ: „Il Misgallo“ од Алфијерија и „Rasse prussienne“ од Карфажа, великог француског антрополога. Тако исто муте процијењивање: религија, историјске успомене и антисемитизам. Какве ужасне ствари све нијесу писали Њемци после 1870 г. у њиховим строго научним часописима! Сам велики и мирни Вирхов рекао ми је једном, да би стукнуо научни понос Француза, како ми Италијани у науци надмашамо наше западне суседе. То не само да није било ласкаво, него ни нимало тачно. Да би то боље освјетлио, Мантегаца наводи око педесет изрека најчувенијих писаца о Италијанима, Французима, Инглезима, Словенима и Америцима, и по тим наводима јасно се види, да се и врло велики писци варају у одјени страних земаља и народа. О Њемцима, на примјер, Мантегаца наводи двије карактеристике од Хајнеа, једну од Жорж Санда, и једну од Балзака, али се из њих не може ухватити карактеристика њемачког бића. Хајне говори о томе како су Њемци тропи, а за тим како много мисле; Ж. Санд диви се њемачкој уобразиљи а Балзак каже, како Њемци мрзе Французе. Даље, Мантегаца наводи, како је лако познати спољна обиљежја појединих нација, али се прелази у глупост кад се према површном посматрању хоће са мало ријечи да састави таблица карактеристичних разлика, као што је ова, на примјер:

Италијанац: естетичан и еротичан.
Француз: лако узбудљив, еротичан и несталан.

Њемац: наиван и ентузијаста.
Инглец: себичан, побожан, издржљив, можда лицемјеран али на сваки начин поносит.

Шпанолоц: некрен, напрант и поносит.

Португалац: сујетан, срдачан и поносит.

Рус: невротичан.

Уз то Мантегаца набраја изворе у којима треба тражити елементе за приближно правилну процјену народног карактера. Прво: статистику злочина, али мање по броју већ по подјели према годинама, пореклу и социјалном положају. Друго: статистику добротинастава Треће: статистику издатака на културне циљеве срањену са издацима на добротинастава.

Али како се и ту мора бити ванредно обазрив казује напомена, што код добротинастава треба чинити подјелу: на она, која су, у главном, посљедице празнојерце и на она, која чини разум. Мантегаца упозорава на начин како да се одређује празнојерца. У Италији, на примјер, жељезнички саобраћај најјачи је подјелом а најслабији је петком, ту треба петак одузети од недеље и знати апроксимативно географско раширење једне од празнојерца. Овај навод Мантегаца није, можда, имати реалне вриједности, јер јаком нејезном саобраћају у разним дјеловима неће бити разлог празнојерца но нешто друго, много важније. Према томе недељу би требало изузети из рачуна и сравнити само седмичне дане, према се ни на тај начин, помоћу тих цифара, не би могло доћи до оног резултата, до кога Мантегаца замишља да би се дошло.

Као даље изворе за испитивање он наводи: статистику самоубијства, статистику позоришта и позоришних комада, статистику новина, читаоница и библиотека, а нарочито статистику књига. „Та то је потон од бројева,“ вели Мантегаца, „чујем гдје вицу! Може бити, али ја не знам другог пута да се тај задатак ријеша.“

(Сизмологија. (Наука о земљиним потресима.) „Deutsche Rundschau“ вели, да се велики филозоф Кант сматра за оца сизмологије, јер је он био први који је дао истински научан опис земљотреса, и то оне чувене катастрофе у Лисабону 1755. године. Но, међу тим, ваља ићи чак до 1856 год да се нађу озбиљна проучавања. Инглески геолог Nallet лијено је проучио потресе који су се те године десили у Напуљу и Калабрији. После тринајест година Seebach из Гетингена извршио је знатна посматрања о једном потресу који је узнемирио средину Њемачке.

Од тада ова наука је учинила знатне напретке. Дошло се до тога, да се тачно определије границе изван којих се не може десити потрес, узимајући у вид садање стање наше земље, осим врло ријетко у тако рећи изванредним случајевима. Та су мјеста обале Тихог Оксана, унутарња мора (Средиземно море, Мексички залив итд.) планине у Јапону. Тако исто се је могло посматрати и вријеме кад се више или мање земљотреси дешавају, ова времена се мјенају по мјесечним условима: тако се у Њемачкој, најчешће дешавају потреси. Сада се још зна и брзина распрострањања потреса.

У посљедње вријеме изнесени су са свим нови опасни и проналази о земљотресу по тако чудновати, да ако овако продуже, требаће спалити све оно што је до данас писано о физичном стању земљи-

ног глоба. На примјер, увјерили су се, да земљина кора трпи периодичне промјене „издизања.“ једно усљед привлачења мјесеца, а друго усљед дневне и годишње промјене сунчане топлоте.

Инструменти којима се служе за проучавање земљотреса јесу врта шеталице, вертикалне у Италији, хоризонталне у Инглеској, Јапону и Њемачкој Њихова је осјетљивост толика да сваки од њих биљежи потресе у истом времену кад се дешавају у ма којем дјелу земљаног глоба. Сваки покрет у околини Везува, аутоматично се биљежи апаратима нарочитих обсерваторија у Јапону и Јужној Америци. Тако исто свака унутарња промјена земље у Јави, биљежи се у Инглеској при самој појави.

Ми додајемо ова растојања ради бољег разумијевања а ево тачних факата. Покрет у Токију 17 априла 1889 забиљежен је у Потсаду, на девет хиљада километара, за тринајест минута; за покрет у Сатијано у Чили, 27 октобра 1894 знало се у Риму, дакле на растојању од једанајест хиљада петстотина километара, а после седамнајест минута; у Каркову (13.500 км.) после 19 мин.; у Токију (17.400 км.) после 20 мин. Средња брзина распрострањавања сизмичних таласања пење се 12.500 километара на секунду.

Зна се да има мјеста врло угодних за живот с гледишта земљаних покрета. Тако је н. пр. у Јапону било од 1 јануара 1885 до 31 децембра 1891 тачно 8.331 покрета земље. Грчка је скромнија; имала је триста врло опасних и педесет хиљада лакших потреса од 1 јануара 1870 до 31 децембра 1872.

(Српска Књижевна Задруга.) Предавши задругарима и пријатељима својим седмо коло редовних издања Српске Књижевне Задруге, управа друштвена отвара ушице на ново, осмо, коло књига и позива своје повјеренике и скупљаче да отпочну купљење, а задругаре и претплатнике да отпочну уплаћивање улога за то коло. Књиге су се већ почеле штампати, те је оправдана нада да ће до Божића бити готове и члановима расаслате. До количине и брзине одзива задругарскога стајаће хоће ли се моћи у новом колу дати мјеста и осмој књизи. Још се нарочито моле повјереници и скупљачи да што прије свој посао отпочну, како би управа за времена могла знати и у колико примјерака треба ово коло штампати. Што раније прикупљање чланарине и претплате и слање новца друштвеној благајници потребно је, напољећку, и с тога, што редовно притицају доходака у друштвену благајницу олакшава тачност и брзину свега управна рада, јер јој се само тако даје прилика да на вријеме изда књиге.

Улоги су задругарски: за добротворе, који плаћају једном за свагда, 150 динара или круна, за осниваче 10 динара или круна, а за улагаче 6 динара или круна годишње. Управа свраћа пажњу и повјереницима и задругарима: да се добротворски улог може уплатити и у три рока (до 50 динара или круна), а оснивачки улог да свакоме, ко га редовно плаћа за двадесет година, доноси после тога доба сва добротворска права. И добротвори и оснивачи који би се претплатили на „Забавник“ добијају за њ лијепе корисне бесплатне. А као год што у плаћању те двије врсте улога може наћи личну корист сваки који је у прилици да толико одвоји на књигу, тако су исто и Српској књижевној Задрузи те врсте чланова од нарочите помоћи, јер се тек вишком добротворских и оснивачких улога обезбјеђује одржање Задруге, а уплата од шест динара једва стигне за подмиривање трошкова око појединих кола. С тога управа препоручује свим повјереницима и пријатељима да се нарочито заузму за купљење чланова добротвора и оснивача, не занемарујући при том ни купљење улагача, јер друштву и јесте главни задатак: да не само изда што више и што бољих књига, него и да их рашири међу што већи број читалаца.

Српска Књижевна Задруга у досадашњих педесет књига својих редовних издања дала је задругарима списе ових српских писаца који радише прије Вука или у његово вријеме: старих дубровачких лиричара (избор), Доситија (4 свеске), Зеллића (2 свеске), прете Матије Ненадовића, Ј. С. Поповића, Н. Томаса, Б. Атанацковића, а тако исто ових позивијих и савремених радника: Ј. Суботића, Ј. Панчића, Ј. Илића, Змаја Ј. Јовановића (2 свеске), К. Трифковића (2 свеске), др. М. Јовановића (4 свеске), Л. К. Лазаревића, М. Живковића, С. Матавуља (2 свеске), Ј. Веселиновића, М. Цветића, А. Гавриловића и Св. Ранковића. Од поуке, поред онога што се налази у свима осталим вртама Задругиних књига, добили су читаоци радове: о „Историји српскога народа“ (2 свеске), о „Каменом добу“ преторије људске, одломке „Из науке о свјетлости“, и о „Уједињењу Њемачке“. Напољећку дала је Задруга из савремене туђе књижевности двије словенске приповјетке: Н. Н. Потапенка и М. Рођевићеве, а од класичк списе: Аристонове (4 свеске), Мо-

лперове, Голдмитове, Елиотове (2 свеске) и француских лиричара XIX вијека (избор).

У друштвеним магацинима има управа сва досадашња издања још на расположењу пријатељима добрих српских књига; она продаје свих седам редовних кола онемо који их купи од једном по 42 динара или круне, I, II, III и IV коло засебно по 7 динара или круна, а V, VI или VII по 10 динара или круна. За VII, као ни за ранија кола, не примају се више члански улоги. Поједине пак свеске свих кола продају се по одређеним књижевним цијенама. Тако исто и засебне свеске лањскога „Забавника“, којих још има, као и поједине књиге цијелог „Забавника“ продају се по утврђеној цијени (означава на корицама). Ко жели добити овогодишњи „Забавник“ (шест свеака) може се још пријавити до краја јуна, а претплату од 4 динара треба да положи најдаље до краја јула мјесеца.

Српска Књижевна Задруга даје српским читаоцима од постанка свога редовно много више него што је правила вежу; она шта више, лагано али стално, увећава и број и обим својих издања, да би по свом могућству што јаче потпомогла напредак српске књиге и просвјете. Задругина управа са захвалношћу види да том њеном настојању одговара све поузданији одзив читалачки. С тога се она нада да ће овогодишњи одзив наћи у народним редовима једнаку досадашњу свесрдну и дубоку предуретљивост, а још многобројнији одговор

Председник
Српско Књиж. Задруге
П. П. Ђорђевић
Потпредседник
Жив. Живановић
Чланови:
Анд. Миколић
Анд. Пантовић
Богдан Поповић
Др. В. Бакић
Љуб. Стојановић
Др. М. В. Миловановић
Др. Свет. Радовановић

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Не љубите се!) Допета, љубљење је један ружан обичај, па ма с које га стране узели. Нити је лијеп, ни чист, ни здрав. Одомаћио се као и многе друге глупости у људском роду, па га се овај, по свој урођеној тромости и навици да, очува све што је насљедио од предака својих, не може да отресе.

Већина људи суверено презире четку за зубе и уста пере само кад их заболе. Остаци од јела, помијешани са слези у устима застају око зуба, ту се распадају, развијају непријатан задах, тачко да га осјећају и они који се приближе лицу што тако живи. Сад треба из неког лажног поштовања старих обичаја пољубити се у уста са таквим човјеком, само за то, што му је данас слава или се раставља од нас за извјесно вријеме!

Тако стоји кад су људи здрави, но само не пазе много на чистоћу, а са каквим је страховитим опасностима љубљење скопчано онда, кад једно лице оболе од какве заразне болести, која се лако преноси са једног на друго. Стара је ствар и већини људи позната, да може човјек боловати од врло тешке и смртоносне болке, па опет бити на ногама и не лежати у кревету.

Има ли кога да није чуо за ону страшну болест, која се зове сифилис, и која је у многим крајевима, гдје наш народ живи тако јако раширена? О приљепчивости те болести увјерен је сваки, па и најпростији човјек, па и при свем томе ријетко који умије да се чува како ваља. Можда и неки зна да се љубљењем може ова болест налијепити, али опет сматра тај обичај за тако „свету ствар“ да га неће избјећи ни по цијену овако једне велике опасности. Сифилис се нарочито у сувокожи уста дуго довлачи, отвара разне ране и мјехурове и најчешће дјелић из ових болесних мјеста приљепчив је и заразан.

Научним испитивањима доказано је са свим поуздано, да код јектичавих људи при некашљивању заостану мали дјелићи слези и гноја у ждрелу и устима. У тим дјелићима нађено је микроскопским прегледом бацила од јектике, који је једини преносилац ове несрећне и тако јако и у нас раширене болестине. Па зар није и дјетету јасно да се љубљењем те бациле што се у некашљаној и у устима заоставају слези налази, преносе с болесног на здраво лице? Па кад се још помисли да има тако мало свјесних и с друге стране необразованих људи, који, болујући од јектике у најгорем ступњу узимају још и љубе своју и туђу дјечу у уста, онда ће слика овог ружног обичаја добити још јачег освјетљења.

Инглези су као један најпрактичнији народ овога свијета скоро завели једну врло лијепо новину која служи за заштиту њихове дјече против заразних болести. Често ћете видјети у Лондону, гдје обично влада инфлуенца и дифтерија у јаком степењу, мале дјечоцине и мушкарчиће гдје

носе на тракама што су око шешира извезене ове ријечи: „*не мој ме љубити!*“ Неспорно је да ће се на тај начин задржати многи људи, који воле дјецу и имају обичај да их пољубе, од љубљена, које је сигурно већ многоме здравом дјетету донијело клицу које приљепчиве болести.

У више маха ми смо у „Народном Здрављу“ изнијели ону, данас необоривим доказима поткрпљену истину, да је: јектика приљепчива болест. Она се данас истина лијечи, али то лијечење стаје многе муке, труда и времена, а осим тога није увјек сигурно. Тако исто да је болест мање опасна кад се појави код одрасла човјека, но код дјете. Млади организам је нежан и његова отпорна снага је много слабија но код одраслих, те тако у борби са унесеном отровном клицом много лакше подлегне. Само та замисао довољна је да нам престаје како озбиљно треба се подухватити нарочито у чувању наше дјете од ових заразних болести.

Чистоћа уста једна је од првих погодаба здравог живота. Зар то нијесу врата, која су већином отворена и на која улази свако добро и свако зло у наше тијело? На уста улазе спољне заразне клице у здрав организам, а кроз уста излазе опет болесни производи обољелога тијела. Према томе и здравом и болесном подједнака је дужност да уста одржава у највећој чистоћи. То је први задатак у борби нашој против свију заразних клица, што могу да уђу кроз уста у наш организам и да га упропасте. С тога ваља не само зубе добро очистити са четкицом већ и уста испрати после сваког објета. Који баш нема времена да тако ради после сваког јела, не треба да заборави да то учини бар прије спавања, јер баш онда чипе разни производи врена у устима најгоре штете, пошто се дану колико толико разблаже јелом и пићем.

У оној слези што је око зуба и у устима има наиздан којекликних сићушних гљивица што уде здрављу и добром животу Чак и она квареж зуба, што порађа разне страховите болове, долази од тих створова. Дакле и зубобољу могао би човјек избјегнути кад би брижљиво уста испирао и зубе чисто држао.

Када све ово размислимо, кад добро уочимо голему нечистоћу која је тако често како код здравих тако и код болесних лица, онда ћемо морати увидјети свуколку опасност, која лежи у ружном обичају љубљења. Узајамно поштовање, пријатељство и љубав може се и другим симболичним знацима изразити, ако се баш налази да је то безусловно потребно, а не да за љубав овог, са сваке стране ружног, обичаја трујемо и заражујемо један другога. Дакле, као год што стоји на оним тракама од шешира код лондонске дјете „*не мој ме љубити!*“ тако исто проповиједлајмо свугдје и на сваком кораку начело здравља и дуга живота: „*не љубите се!*“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 9 јула.

(Дворско весеље.) Престоница већ је промијенила своју обичну мирну физиономију. Већ је почео придолазити народ из унутрашности. Јучер су дошла пјеначка друштва: „Бранко“ из Подгорице и „Захумље“ из Никшића. По улицама врви народ весело. Али због короте, која је наређена за блаженопочившијем В. К. Ђорђевићем, још се пјесма не разлиже, нити гусле чују.

(Вријеме.) Почела се опајати врућина, али умјерена. Свеђе по мало облака као да не да још сунцу да припече. Јучер се било добро наоблачило и нашло је мало кише, таман да прашину угаси.

(Из главног одбора за скупљање добровољнијех прилога на подизање дома умоболнијех.)

(Наставак.)

Н. Н. С. С. Књаз и Књагиња Батемберг приложили су на горњу сврху 400 фиор., на чему Високи Приложницима најсрдније благодаримо.

Свега фиорина а. в. 400 —

Од првих приложника 8481 96

Укупна сума до данас 8881 96

(Наставиће се.)

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Непогода у Мадриду.) 28 маја била је у Мадриду непогода, која ће се тамо дуго и дуго памтити. Два дана пријед тога пуцали су громови и падала је киша, а у петак у вече поче град сипати, какав још нијесу гледали у Шпанији. Олујина је трајала 30 минута са градом као голу-

бија јаја, све улице биле су покривене ледом на 6 палада у висину. У правцу вјетра сви су прозори у вароши попуњени. Телефонске и телеграфске жице покидане су, људи и животиње падали су равени по улицама. Олујина је дошла од југозапада. У тај пар у главној пошти спремили су вечерњу пошту. Стаклени кровови попадаше у авлије и испред њих и од града утекоше поштански чиновници, те пропаде већина писама, новина и пакета, нити оно вече могаше пошту опремити. На улицама не остаде читав ни један фењер. Коњи у стотинама кола помлатише се — небројени су људи рањени. Олујина и град причинавали су хуку, као да топови грувају. Сједница народне скупштине морала се прекинути, јер су стаклени кровови били разлупани те је лед стао бити народне посланике, који побјегоше. Кочијаша једнога убио је лед на колима. Сви паркови и баште у Мадриду уништени су. Дрва су остала без лишћа, цвијеће је сатрвено у мливу, а бујица га је одијела. На све стране у парковима гомиле одваљених грана, између њих небројене мртве птице. Куда је лед прешао, тамо је жетва сва уништена.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ШЕРБУРГ, 4 јула. — Поводом артифицијалнијех огњева било је нереда између војске и полиције. Остало је више рањенијех. Војска је опет ред успоставља.

ПЕТРОГРАД, 4 јула. — Владино саопштење доноси, да је покојни Велики Књаз Насљедник 28 јуна у Абастуму предузео шетњу од двије врсте на мотору бензинском. Једна сељанка опазила је, да баца крв, и помогла му је да се спусти на земљу. Ту је умро.

СЕВАСТОПОЉ, 4 јула. — Црноморска флота креће 7 јула пут Батума, гдје ће крестарица „Побједоносцев“ прихвати мртво тијело Великог Књаза Ђорђа.

КАНЕА, 4 јула. — Синоћ у завађи францускијех и италијанскијех војника с једне и друге стране било је тешко рањенијех, од којих ноћу умрли су један француски и један италијански војник. Хвала брзом посредовању официра и оба консула ред се одма успоставио.

КАНЕА, 5 јула. — Синоћ је био спровод умрлијем од рана војвцима француском и италијанском у присуству оба консула и официра, који су измијенили вијенце у знак симпатија и жаљења узајамног. Рањени иду на боље.

ПЕТРОГРАД, 6 јула. — Царица Мати, Велики Књаз Михајил Александровић, и Велике Књагиње Ксенија и Олга Александровна кренуле су пут Батума. Сваки дан долази мноштво народа да се помоли Богу пред мртвачком скрињом В. К. Ђорђа. Не само православни Јермени него и Мухамеданци држе сваки дан богослужења.

ПЕТРОГРАД, 6 јула. — Министар Србије Грујић кренуо је у иностранство.

БИОГРАД, 7 јула. — Уредник радикалног „Н. Д. Листа“ Раденовић уапшен је истраживијем судијом пријеког суда. Лист је престао излазити.

АБАСТУМ, 8 јула. — Спровод мртвом тијелу В. К. Ђорђа био је величанствен. Унијели су га у цркву В. К. Никола Михаиловић и највиши великодостојници.

ХАГ, 8 јула. — У трећој комисији претресао се трећи чланак предлога о арбитражу односно установе истражног суда.

ЛОНДОН, 8 јула. — Бродрик бранећи спољашњу политику рекао је да су се односи са свијема великама побољшали у свијем тачкама под садашњом владом.

ПЕТРОГРАД, 8 јула. — Царица Мати у пратњи Великијех Књажева и Великијех Књагиња приспјела је у Новоросијск и кренула на броду „Побједоносцеву“ пут Батума.

ХАГ, 9 јула. — Трећа комисија примила је у другом читању од 1 до 36 чланке пројекта конвенције за ријешавање могућих неспоразума међународнијех. Чланак 3 односно установе истражног суда међународног остао је in suspensio док делегати Грчке, Румуњске и Србије добију инструкције од својих влада.

БАТУМ, 10 јула. — Пошто су дошли Царица Мати, Велики Књаз и Велике Књагиње, отпратили су тијело Великог Књаза Ђорђа на брод „Побједоносцев“, који је кренуо пут Новоросијск.

ЊУЈОРК, 10 јула. — По вијестима из Вашингтона Макинлеј је одлучио да пошаље у Манилу двије регименте коњице.

ПАРИЗ, 10 јула. — Лубе је примио нунција у свечаној аудјенцији, који је рекао, да га је Папа овластио, да понови увјеравање своје љубави очинске према Француској.

ОБЈАВА.

Лицитација петролија — која је била означена за 20 Августа 1899, — неће се реченога дана држати, — јер је Књажевска влада предузела друге мјере.

Оволико ради владања онлијех који су имали намјеру лицитирати.

Цетиње, 8 Јула 1899

Број 804.

Министарство Финанције.

ОБЈАВА.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: *сриједи* кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар.-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим *штани* ког дана полази у 7 сати прије подне и стиже у Котор у 1 сат по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојидовог Друштва, који полази исти дан у 2½ сата по подне из Котора за Трет.

Из *Котори* за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из *Цетиња* за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из *Подгорице* за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из *Подгорице* за Никшиће полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшиће у 11 сати прије подне.

Из *Никшића* за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С *Пристана* за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 јануара ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6¼, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати на подне.

С *Вира* за Бар полази сваки други дан (почевши на 2 јануара ов. год.) у 6 сати прије подна, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристан у исте дане у 11¼ сата прије подне, долази на Пристан у 12 сати на подне, осим неђељом и уторником (у које дане има везе са паробродом Даницом), полази с Вира

у 9 сати пред подне и стиже на Пристан у 3 сата после подне.

Цетиње, 13 јануара 1899.

Управа

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

Напомена

Пароброд Лојидовог друштва полази из Котора за Бар сваког понедељника у 5 сати из јутра, долази у Бар у 10, полази за Улцињ у 11½ пред подне и продужују за Крф, дотичући: Медоу, Драч и Валоне, а у повратку из Крфа долази у Улцињ сваке суботе у 4 сата из јутра, полази за Бар у 6, а из Бара за Котор у 10 пред подне.

Објава.

Спасоје Матов из Улциња пошао је назад пет година у Влашку одакле се својој жени прве године јављао. Ево већ четири да се о поменутоме ништа не зна, на молбу његове жене умољаје се сваки овај, који што о именованом Спасоју зна, да би доставио.

Канц. минис. инос. дјела.

Објава.

Пошто се не продаде двокатна кућа с припадајућом баштом Ника Васова Новаковића, — налазећи се у старој вароши поред Рибнице, — на рок одређени у 18-том броју „Гласа Црногорца“ ове године, због ниске цијене; с тога се иста кућа, која је израђена по новом плану, дуга 12, а широка 6 метара, поново износи на јавном инканду.

Ко би желио поменути кућу, купити, нека се пријави потписатој управи 28 Јула тек. год., којег ће се дана иста уступити понудиоцу највише цијене, а за повце ће се купац куће чекати до 26 октобра ове године.

К броју 198.

IV. 1899. 158.

Подгорица, 21 Јуна 1899 г.

Управа вароши подгорице.

Број 60 (3-3)
106

Објава.

Пошто се није продала једнокатна кућа пок. Јована Ристова Радуновића, налазећа се у Мирковој вароши, на рок одређени у 13-том броју „Гласа Црногорца“ ов. год. због ниске цијене; с тога се иста кућа, која је дуга 15, а широка 6 метара, поново износи на јавном инканду.

Ко би желио поменути кућу купити, нека се пријави потписатој управи 27 Јула ов. год., којег ће се дана иста уступити понудиоцу највише цијене, а за новце ће се купац куће чекати до 15 октобра ове године.

К броју 231.

IV. 1899. 178.

Подгорица, 21 Јуна 1899 г.

Управа вароши подгорице.

Број 61 (3-3)
98

Јављам мојим пријатељима и познаницима да сам отворио „**кафану и гостионицу**“ у кући командира Матановића са добром послугом и умјереном цијеном. „**Катунска улица**.“ Број 77.

Цетиње.

Неро Таповић.

Број 62 (2-2)
28